Գ. Տարի — Թիւ 12 (322)

Չորեքշաբթի, 6 Յունիս 1917

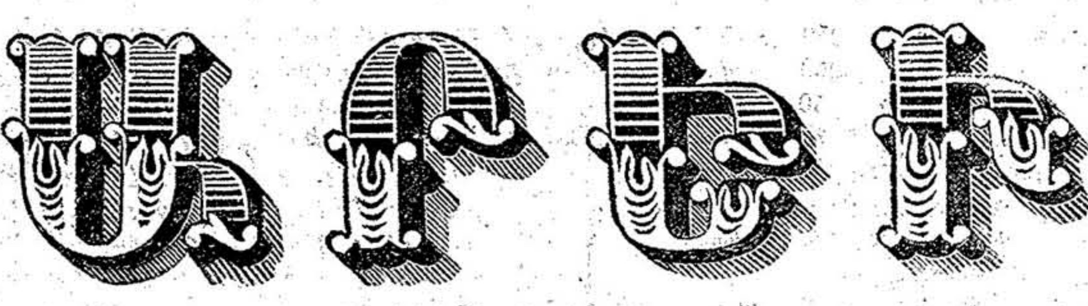
ՀԱՏԸ 5 ՄԻԼԻԷՄ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԻՆ

		Տարեկան	Վեցամսեայ
ԵԳԻՊՏՈՍ	Ղ. Ո.	80	40
ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ	Ֆր.	25	12,50

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵԼ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԵԱՆ

ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ԼԵՒՈՆ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՇԱՀԵՐՈՒ ՕՐԳԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ՇԱԲԱԹԸ ԵՐԵՔ ԱՆԳԱՄ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ
Շարա Աղաւ Տարաար, Թիւ 16
ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ

ՀԱՍՑԷ
Journal AREV
B. P. № 600
Alexandrie, EGYPTE

ՁԵՌԱԳԻՐՆԵՐԸ ՉԵՆ ՎԵՐԱԴԱՐՁՈՒԻՐ

ՏՆՕՐԷՆ-ԽՄԲԱԳԻՐ ՎԱՀԱՆ ԹԷՔԷԵԱՆ

ՌՈՒՍԱՀԱՅԵՐԸ ՌՈՒՍ ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

Երէկ ստացանք ռուս յեղափոխութեան առաջին ամսուն հրատարակուած ռուսահայ թերթերը։

Քիչ մը այն տպաւորութիւնը կ'ունենանք անոնց ընթերցումէն՝ զոր ունեցած էինք Օսմ. Սահմանադրութեան վաղորդայնին Պոլսոյ հայերէն լրագիրները կարդալով։ Այս յուշածումը տրամութիւն կը խառնէ մեր ուրախութեան մէջ և տեսակ մը երկիւղի զգացում՝ որ կը ծնի այն օրերուն մեր ազգային ապառած ապաւինին հետևող արիւնին յիշատակէն։

Բայց մեր ռուսահայ եղբայրները շատ աւելի լուրջ, աւելի խոհուն կ'երևան զիրենք համակող երջանկութեան մէջ, աւելի լուրջ և խոհուն իրենք իրենց համար՝ քան ինչ որ իրենցմէ սպանք եղան մեզի համար, մեր հաշուոյն։ Այս գիտակցութիւնը, զոր մենք կ'ընենք տանց զգանութեան, կը գտնենք Թիֆլիս հրատարակուող «Վան-Տոսպ»ի մէջ և՝ այն տեղեկութեան առթիւ թէ Թիֆլիսի մէջ գումարուած ռուսահայ զանազան հաստատութիւններու և հոսանքներու խորհրդակցական ժողովը, յետ երկար վիճաբանութեան, որոշած է «Հայ ընդհանուր վարչութիւն» ունենալ և ամենեւին չունենալ այնպիսի ձևանմուշներ որ կարող լինեն թիւրիմացութեան առիթներ տալ և առիթութիւն ներմանել կովկասեան զանազան ազգութիւններու միջև։ Ու մենք ալ, «Վան-Տոսպ»ի հետ, «ի հարկէ չափազանց ուրախ ենք, որ ռուսահայութեան ղեկավար շրջանները չարժւում են բաղձի պատասխանատուութեան գիտակցութեամբ, որ նրանք յախուռն և արկածախնդիր վերաբերում չեն ունենում դէպի ռուսահայ մասսան, որ այժմ հայ ազգի խարիսխն է, նորա վերջին ապաւէնը, որի կործանումը հաւասար կը լինի ամբողջ ազգի վերջնական կործանման...» Ա՛հ, եթէ նոյն իսկ մեր առհաւաք, անդարմանելի աղէտն է որ այս խոհական զգոն ու այս բարեբար իմաստութեան արդիւնքը կուտայ հոն, մենք մեր ցաւին մէջ կրնանք մխիթարական գոհութիւն մը զգալ եղբայրօրէն ու անկեղծօրէն...

Եւ իրօք, տեսէք թէ ի՛նչպէս, մինչ առաջին Թափով Դաշնակցականները, Ս. Դ. Հնչակեանները ու Սահմանադիր-Ռամկավարները (այս վերջինները Հայ Ժողովրդական Կուսակցութիւն նոր անունին ներքև) աղտա ժողովներ կը գումարեն ու կը վերակազմուին, միւս կողմէ ամենքը միասին կը կազմեն ամենքին հաւաքական կամքէն բղխած նոր Գործադիր Կոմիտէ մը, որուն պաշտօն կուտան վարել ռուսահայ ժողովուրդին ճակատագիրը այս ճակատագրական ժամուն։ Ո՛ւր այն տարամերժումը (exclusivisme) զոր տեսանք Օսմ. Սահմանադրութեան վաղորդայնին Պոլսոյ մէջ, և ո՛ւր այն հանդուրժողութիւնը (tolérance) զոր կը գտնենք առօրեայ հրատարակուած սա՛ նօթին մէջ.

Վերջին օրերը Թիֆլիսի հայկական ղեկավար շրջանների և գործիչների միջև կայացան բանակցութիւններ և խորհրդակցութիւններ՝ կազմելու հայկական մի ընդհանուր կոմիտէ կամ բիւրօ՝ ազգային գործերը վարելու համար։

Այդ խորհրդակցութիւնների և բանակցութիւնների հետևանքն այն եղաւ որ որոշվեց.

1) Թիֆլիսի «ազգային» կոչուած Բիւրօն թողնել ժամանակաւորապէս մինչև ազգային ժողով գումարելը, որին նա պէտք է տայ իր հաշիւը, իր հրաժարականը և օրէնքի նա կարողանայ լիկվիդացիայի ենթարկել կամաւորական գործը։

2) Կազմել մի նոր գործադիր կոմիտէ կամ բիւրօ, բաղկացած առաջին Բիւրօյի 23 անդամներից և 42 ներկայացուցիչներից հայկական զանազան հոսանքների, այդ հոսանքները ազատայայտող մամուլի օրգանների, դասակարգերի և մի քանի հասարակական կազմակերպութիւնների, ընդամէնը 65 ներկայացուցիչներից։

3) Այդ 65 անդամներից բաղկացած երկրորդ բիւրօյին յանձնել քննութիւնը բոլոր այն հարցերի, որոնք կախուած են ներկայ յեղափոխութեան հետ՝ ռուսահայերի վերաբերմամբ։

4) Ընտրել երկրորդ բիւրօյի կողմից մի կոմիտէ, բաղկացած 15 անդամներից (Յանկան ներկայացուցիչներ 5 հոսանքների), իբրև գործադիր կամ տեղեկատու մարմին։

5) Հայ փախստականներին օգնելու գործը ղեկավարելու համար ընդունել իբրև կենտր․ մարմին այն յանձնաժողովը, որ ընտրված է անցեալ 1916 թ. մայիսին Պետրօգրադում կայացած համագումարում, և այդ յանձնաժողովին յանձնել փախստականական ամբողջ գործի վարումը։

Վերոյիշեալ 15 անդամներից բաղկացած բիւրօն պէտք է զբաղվի բոլոր այն հարցերով, և պատրաստէ նիւթեր նրանց մասին, որոնք անհրաժեշտ են մինչև ազգային ժողով գումարելը, որ պէտք է կազմէ հարկաւոր ծրագիրը՝ ռուսական մեծ հիմնադիր ժողովին ներկայացնելու համար։

Աւելցնե՛նք, այս շատ յուսադրիչ տեղեկութեան վրայ, ուրիշ տեղեկութիւն մըն ալ, որուն համար եւս իրաւունք ունինք ինքզինքնիս գոհ և աղահով զգալու՝ որովհետև կը տեսնենք հոն Անդրանիկի պէս անաղարտ, քաջ և իմաստուն—երեք յատկութիւններ որոնք քիչ անգամ միացած կ'երևան մէկ մարդու վրայ— հայրենասէրի մը առաջնորդութիւնը նոր գործի մը ի գլուխ, այդ գործն ըլլալով ամէն տեսակ գաղափարներու և գաղափարականներու ներկայ անձնաբեկումին մէջ ուշադրութիւններն յամառօրէն սևեռուած պահել Հայաստանի վրայ և անոր օգտակին խորհիլ տալ առաջնօրէն։ Ահա այդ լուրն ալ, առնուած «Մշակ»էն.

Թիֆլիսում մարտի 19ին հրատարակվեց մի նոր հասարակական, գրական և քաղաքական օրաթերթ «Նոր Օր» անունով, որի փոխարէն շուտով պէտք է հրատարակվի, ինչպէս յայտնված է խմբ. յօդուածի մէջ, մի նոր արեւմտահայ օրաթերթ «Հայաստան» անունով։ Թերթին աշխատակցում են յայտնի խմբապետ Անդրանիկ, դոկ. Գօնտիկաթեան, Յ. Տէր-Թորոսեան, Զարդարեան և այլք —թիւրքահայեր, որոնք պատկանում են կամ պատկանել են, չը գիտենք, «Դաշնակցութիւն» կուսակցութեան։ Մի կողմ մը թողնելով այն հարցը, թէ ինչո՞ւ դաշնակցական այժմը նոր թերթ են տեղծում, մենք պէտք է տեսնենք, որ, յամենայն դէպս, պէտք է ողջունել նախաձեռնողներին, քանի որ նրանք նոր օրգան են տեղծում յատկապէս նուիրված արեւմտահայ կամ թիւրքահայ գործերին և մանաւանդ քանի որ նրանք յայտարարում են, որ «Հայաստան» թերթը չէ պատկանելու որ և է կուսակցութեան կամ հոսանքի։ Մաղթենք, որ նոր թերթը կարողանայ շեշտակօրէն, անձնուիրաբար ծառայել թիւրքահայ հատուածի շահերի և իրաւունքների պաշտպանութեան։

Այսօրուան համար կը վերջացընենք մեր տեղեկատուութիւնը այս բարի լուրերով։ Ըսէ՞նք.— «Շա՜տ է օրուան իր բարիքը...», մենք որ օրուան չարիքն ենք տեսեր ա՛յնքան շատ...

ՎԱՀԱՆ ԹԷՔԷԵԱՆ

ՄԻՋԱԳԵՏՔԻ ՀԱՅԵՐԸ

(Սեփական թղթակցութիւն)

Պասրա, 10 մայիս

Թէպէտև երկու ամիս է որ Անգլիացիք Պաղտատ են, բայց դեռ կարելի չեղաւ որոշ ու մեկին տեղեկութիւն մը առնել շրջականերէն խուժող հայ գաղթականներու մասին, որոնց թիւը հարիւրներով կը հաշուուի։

Բոլոր եկած նամակները պակուցումի ու սարսափի կնիքը կը կրեն դեռ։ Ցայտնի է որ ժողովուրդը ինքզինքը գտած ու չուրջը նոյած չէ տակաւին։ Կինս կը գրէ. «Ողջ ըլլալդ ու Պասրա գտնուիլդ իմանալով մոռցայ երկու տարիներու տառապանքները ու երջանիկ զգացի ինքզինքս՝ եթէ ամօթ չէ երջանիկ ըլլալ՝ ազգային այս համատարած մեծ սուգին մէջ...» Երէկ, եկեղեցին 16 տարեկան Եվերեկցի աղջիկ մը տուն բերինք, բոլոր մարմինը վէրքով ծածկուած. ուրիշ մըն ալ, Օր. Մարի, երբ օգնական ուսուցչուհի ինձ հետ կ'աշխատի... Դեռ Ասաշխարհրդարանի բակը շատեր կան որոնք խնամքի ու գուրգուրանքի պէտք ունին...»

Պր. Բէյն կ'իմանամ որ Ամերիկեան Նպաստից Յանձնախումբը հեռագրով կլոր գումար մը ղրկած է անմիջական օգնութեան համար, և թէ Նորին Վսեմութիւն Միջագետքի Ընդհանուր Կառավարիչ Սըր Փէրսի Քօքս հրաման ըրած է որ գաղթ. կազմակերպութեան գործին համար պիւտճէ մը պատրաստուի. սակայն հետեւութեան մասին լուր մը չկայ։

Ինչ որ ալ ըլլայ, մեր Նպաստամատոյցները ու Բարեգործականները ամսաթիւներով հաւաքուած դրամները պէտք չէ շայլեն. վաղը ծով կարիքներ կան որոնց դիմագրաւելու պատրաստ պէտք է ըլլան։ Այո՛, օգնե՛նք մեր եղերաբաղդ տարագրեալներուն որ շուտով իրենց զիրենք գտնեն ու գործի սկսին. մեր քոյրերուն թել, ասեղ ու մեքենայ տանք, մեր եղբայրներուն հերիւն, կարիչ ու քերիչ, մեր փոքրերուն ուսում և կրթութիւն։ Վստահ եմ որ եթէ գործի գլուխ անցնին արատ ու պարտաճանաչ մարդիկ, որոնք վարչական մեքենայ մը կառավարելու ատակ ըլլան, ոչ միայն պիտի կարենան հասնիլ մէկ երկու հարիւր թշուառներու պէտքերուն, այլ նաև վաղը՝ օգնութեան ձեռք պիտի կարկառեն Սամարայէն, Թիքրիթէն, Հիթէն, Ռուամատիէէն ու Աննայէն հասնող գաւնդագաւնդ սովեալներու որոնք պէտք պիտի ունենան անդադար ու խնամատար ձեռքերու։ Ես համոզուած եմ որ անգլ. զինուորական բանակը ուր որ երթայ, ամենէն անքնդունակներն իսկ կը ճարտարութ-ուէն հայրատանայ... Ու ա. երէկի վաչկատուն Արաբը՝ քանի մը հարիւր ոսկիի տէր եղած է այսօր, ինչո՞ւ համար մեր եղերաբաղդ եղբայրներն ու քոյրերը պատուաւոր կերպով չի շահին իրենց օրապահիկը ու նոյն իսկ փոքր գումարի մըն ալ տէր չըլլան վաղուան կարիքներուն համար։ Միայն թէ ինչպէս քաջարթուն և մտաջան մշակի պէտք կայ։ Հոս, Պասրայի մէջ ունինք այդ մարդը, յանձին Պր. Ց. Ռ.-ի, բայց դժբախտաբար դեռ կարելի չեղաւ վեր երթալու արտօնութիւն ձեռք բերել։ Այս մասին հարկաւ մեր Ազգ. Վարիչ մարմինները պէտք եղածը կը խորհին։ Միայն կը թելադրեմ որ մեր պաշտօնական թերթերը միշտ վերապահ ըլլան ու չի հրատարակեն ինչ որ կրնայ վնասաբեր ըլլալ որ և է ազգայնի։ Այս երկու տարուան միջոցին շատ բան սովրեցանք, մեր նախասիրութիւնները կուրացուցին մեզ ու վնասեցին հո՛ն երկրին մէջ վերապրող մեր թշուառ եղբայրներուն։

Նախկին կրթական մշակ մը

ՈՒՐ ԵՆ ՁԵՐ ՔՈՅՐԵՐԸ

Պալցասի մէջ ազատուած հայուհիներուն

Այդ օրը դէշ երազով մը արթնցայ։ Ես ի զուր երեսնիդ խաչակնքեցիք ձեր հայրերուն բարի Աստուածը օգնութեան կոչելով։ Շուրջերնիդ բան մը կար փախուած, զոր ձեր մատաղ հոգիները անընդունակ էին ամբողջովին ըմբռնելու ու բացատրելու...

Ո՛հ այդ օրը, միւեզզինին ձիգ ու հնչական ձայնը մահազանգ մըն էր, որ վարը մզկիթին ընդարձակ գաւիթին մէջ խառնուող ալեծուփ ամբոխին հոգին կը փոթորկէր, և տհաւոր եղեռնին գինովութեամբ արբշիռ, զայն կ'ընէր վոհմակ մը կատաղի վագրերու, կարմրած աչքերով, որ կը գալարակէր, կը փրփրէր ու կը գոռար...

Ալլա՛հ... — Դուրսը ցաւուլ զուռնայի խառնակայտ աղմուկը կը վազէր քաղաքին լայն պողոտաներէն, կ'երթար լեցնել ամենանեղ զաւիները, թունդ կը հանէր բոլոր սրտերը...

Ալլա՛հ... Ու այդ օրը Ալլահին հեթանոս զաւակները, դժոխքէն շղթայազերծուած անէծքի մը պէս, մեր երկրին վրայ թափեցան։ Բոյս մը չի մնաց կանանչ, և ոչ ծաղիկ մը արուն բաժակէն մեր հողին որբութիւնը իր օրհնանքը վեր առաքէր։ Ամէն բան չորցաւ... Ամէն բան մեռաւ... Աւերակ և մահ...

Ու դուք, ձեր ընտանեկան տաքուկ բոյնէն խլուած, ձեր զաւակներէն, ձեր ամուսիններէն, ձեր նշանածէն ու ձեր մայրիկէն զատուած, տարուեցաք, դուք ալ չէիք գիտեր թէ ո՛ւր։ Մահուան մէջէն քալեցիք, ամօթին ու նախատինքին պլլուած։ Ու օր մըն ալ ձեր կեղեքուն մաքրութեանը մէջ իժի ձագեր զգացիք։ Ամէն բան կորած էր՝ ձեզի համար։ Ամէն բան լմնցած։

Բայց ոչ, յոյսը կ'ապրէր ձեր կուրծքին տակ, ձեր հոգիէն ներս ամրափակ, Հայուն դարաւոր յոյսը որ մեռնիլ չգիտեր։ Այդ յոյսը ապրեցաւ ձեր մէջ ու ապրեցուց նաև ձեզ։ Այսօր ազատութեան հանդիսութեան վրայ դուք կ'օրհնէք —օրհնեցէ՛ք, քոյրեր— Հայուն բարի Աստուածը։ Աղօթեցէ՛ք, աղօթենք ամենքս, կը մնացողներուն համար...

Ազատութեան հանդիսու՛նը, Պաղտա՛տ, հի՛ն, աստուածատասեր խալիֆաներու մոգական երկիրն, ուր Հարուն-էլ-Ռաշիտի դարօրեա հոգին կարծես կը թևածէ տակաւին։ Այդ երկիրը ձեր ազատութեան տիրը եղաւ, ո՛վ իմ անբախտ քոյրերս, որ ուրուրներու ճանկերէն մազապուր, հրդեհի համատարած կատաղանքին մէջ թեւերնիդ այրած, եկաք ինկաք հոն։ Ո՞ւր են ձեր քոյրերը, բիւրաւոր, բիւրաւոր մեր միւս քոյրերը, ո՞ւր անոնց բաղ ու սրբազեղ հոյլերը հայ աղջիկներու... — Չէք պատասխաներ։ Զարհուրանքը զոր դուք ճանչցաք, այնքան պատկուցիչ էր որ բառ չէք կրնար գտնել խօսելու։ Ի՛նչ հարկ սակայն. ձեր ակնարկը ամէն բան կը պատմէ արդէն։ Անհունացած արհաւիրք մը կը քամիի ձեր մեղրեկ աչքերուն մէջ. հոն կարծես արիւնը կը թաւալի կոհակ կոհակ, այն ամբողջ արիւնը որ ձեր ցեղին երակներէն հոսեցաւ և ձեր աշխարհը լցուց։

Ո՛ւր են ձեր քոյրերը... — Երկիւղէն կարկամած ձեր շրթները չեն շարժիր։ Եղեռնին տեսիլքը դաջուած է ձեզ։ Ձեր քունը զարհուրելի յաճախանք մըն է, իսկ արթնութիւնը՝ արիւնոտ ու ահաւոր յիշատակներու յիմարացնող աղուաղանք մը տակաւին...

Ո՛ւր են Հաճնոյ, Այնթապի, Զէյթունի, Մարաշի, Տէօրթեօլի և վերջապէս բոլոր Հայաստանի ու Կիլիկիոյ ձեր միւս քոյրերը։ Անոնց յիշատակը ձեզ կը խենթեցնէ, գիտեմ, ո՛վ իմ վշտահար քոյրերս։ Ո՛հ, աղօթեցէ՛ք ձեր հայրերուն բարի Աստուածուն, աղօթեցէք անոնց համար որ մեռան։ Սակայն անոնց համար, որ կ'ապրին ամօթին կեանքը, զազրանային սարսափներու ենթակայ, անոնց համար, թողէք որ հայ կարիճները խօսին վաղը... Անոնք, այդ կարիճներն են որ վաղը, իրենց պողպատէ կաւիններովը պիտի փշրեն հարէմներու երկաթապատ վանդակները՝ Ազատութեան փաղփուն լոյսը շողացնելու համար անկէ ներս և բերկրանքի կարմիր վարդեր ցանելու անոնց սգաւոր գլխուն վրայ... Ու հայ աշխարհը, այն ատեն, ինքն իսկ, տփունք մը պիտի ըլլայ, դալար, թաւշագեղ տփո՛ւնք մը, ազատութեան եռագոյն դրօշակով մը սաւառնուած...

Մ. ՈՍԿԵԱՆ

ՌՈՒՍ ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆԸ

ՀԱՆԴԷՍ ԹԻՖԼԻՍԻ ՄԷՋ

Շաբաթ, մարտի 25ին (հ. տ.), Վակէ կոչուած դաշտում տեղի ունեցաւ Թիֆլիսի ազգաբնակութեան հսկայական, հարիւր հազարաւոր ժողովրդական միտինգ։ Հոն էին Թիֆլիսի զօրամասերը, բոլոր գործարանների բանուորները, բոլոր երկաթուղայինների աշակերտութիւնները՝ իրանց դասատուներով, հիմնարկութիւնների ծառայողները, կին աշխատաւորները։ Ամէն մի խումբ ունէր իր կարմիր դրօշակը մակագրութիւններով. մի խօսքով, գրեթէ ամբողջ Թիֆլիսը փոխադրվել էր Վակէի դաշտը, որը ներկայացնում էր մի շարժուն ծով մարդկանց։

Այդտեղ էին և Անդրկովկասեան կոմիտէները, Թիֆլիսի գործադիր կոմիտէի անդամները, զինուորական և բանուորական պատգամաւորների խորհուրդների անդամները և շատ հասարակական գործիչներ։

Դաշտում մի քանի տեղ պատրաստված էր արբիւննա, որտեղից հռետորները կրակոտ ճառեր էին տալիս ժողովրդին և զօրքին։

Խօսեցին կոմիսարներ Խարլամով, Չխենկէլի, Պապաջանեան, Ջափարով և Կ. Աբաշիձէ։ Իւրաքանչիւրի ճառից յետոյ օդը թնդում էր ծափերից և «ուրաներից»։

Խօսեցին և քաղաքագլուխ Ալ. Խատիսեան, ուսուցիչ Մարգարեան՝ սոց. յեղափոխականների կողմից, Արշակ Ջամալեան՝ Դաշնակցութիւն կուսակցութեան կողմից, Լոմթաթիձէ՝ սոց.-դեմոկրատիայի կողմից, ուսանող Ժուզելի՝ բանուորների կողմից և մի քանի օֆիցերներ զօրքի կողմից։

Բոլոր հռետորներն էլ ընդգծում էին այն, որ անհրաժեշտ է միաբանութիւն, աշխատանք և կարգ։ Բոլորն էլ յորդորում էին ժողովուրդին ամէն ջանք թափել և ազատութիւնը ամրապնդել, որովհետև դեռ եւս սպառնում է միայն տա-

չէն քալը, մնում է մեծ գործը մեր առաջ։

Խօսքերն և մի քանի կոլոնտարներ որ բանտից թողնվել էին յատկապէս միտինգին խօսք առնելու համար։ Դրանցից մէկը խօսեց գրէտական յանցաւորների կողմից, միւսը բանտարկված զինուորների կողմից։

Վերջին հանտարը, մի հրեշտակուրդ մարդ, խօսեց շատ զգայուն կերպով և յուզեց շատերին։

«Մենք, Մեսխիում փակուած կոլոնտարներս, — ասաց նա, — երկաթալանջակ լուսամուտներից նայում ենք ձեր ազատութեան և սպասում, որ բարի համբաւներ կը բերէք մեզ։ Մենք չենք ապաբերների համար զատվածներս, դիմում ենք ձեզ, որ ազատէք մեզ Ռոմանովների կապուած խոնաւ և ցուրտ անկերից, որպէսզի մենք մեր մեղքերը քաւենք նոր կարգերի մէջ, ձեր շրջանում։ Մի՛ թողէք, որ հին ռէժիմի կամքով մենք փտենք բանտերում։ Մեր աչքերը յառած են ձեզ, մենք սպասում ենք ձեր խօսքին որ օգտակար լինենք հայրենիքին։»

Այս խօսքերից յետոյ, ժողովուրդը թնդաց մի ձայնով. «Ազատե՛լ, ազատե՛լ, ազատե՛լ»...

Միտինգը տեւեց մինչև ժամը 3ը, որից յետոյ ժողովուրդը հեռացաւ ցրւեց։

Ժողովրդի տրամադրութիւնը շատ բարձր և տօնական էր, կարգապահութիւնը կատարեալ էր։ (Մշակ)

ԸՆԹԵՐՑՈՂԻՆ ՍԻՒՆԱԿԸ

ԲԱՑ ՆԱՄԱԿ

Առ Վեր. Հ. Խանդամուր
Քարոզիչ Հայ Աւետ. Եկեղեցւոյ,
Գահիրէ

Տէ՛ր

Արդեօք թոյլ կուտա՞ք ինձ և ներողամիտ կը գտնուի՞ք համարձակութեանս, որ Ձեզ հարցնեմ թէ ի՛նչ սրտի հանդարտութեամբ կը քարոզէք թուրք լեզուաւ հայ աղօթատեղիի մը մէջ, և ի՞նչպէս այս առթիւ քանի քանի՛ ազգային իրաւացի բրած թելադրութիւնէն զգածուած, մէկդի չի թողուցիք աա մոնկոլական անիծուած լեզուն։

Վերապատուելի, — Դուք իբրև հոգևոր գլուխ Հայոց ազգի մի հատուածին, անշուշտ մենէ աւելի լաւ կ'ըմբռնէք թէ որչափ ծանր և դժնդակ է վայրենի թուրք ցեղին լեզուաւ արտայայտուիլը, այն ցեղին որ քու ժիրական ազգդ բնաջինջ ընել ուզեց և ընելու վրայ է, և անարգեց անպատուեց բոլոր կոյս աղջիկներդ և մանկամարդ քոյրերներդ։ Վա՛յ մեզ։ Եւ այս բոլորը անոնց հայ ըլլալնուն համար չէ՞ր։

Ա՛րդ, մի անգամ եւ կուգամ յիշեցնելու Ձեզ թէ, այսպէս շարունակելով կը վրդովէք և կը խռովէք հայութեան մնացորդաց այնքան սգաւոր և արիւնոտած բեկուած սրտերը։

Մի՛ պանծացնէք եղեռնագործ հորդաներուն բարբառը, որոնք ուխտ են բրած ամէն տեղ բնաջնջել մեր ազգը։

Գանծացուցէ՛ք հայութիւնը և իր առաւօտեան անոյշ հայրենի լեզուն, նա մանաւանդ այս վայրկեաննին։

Սա ալ բսեմ որ չի կրնար առարկուիլ թէ ձեր ժողովուրդէն ոմանք հայ բարբառը չեն հասկնար և այդ պատճառաւ ստիպուած էք. — ո՛չ, ատոր համար Դուք և Ձեր պաշտօնակիցները հոգ պէտք է տանիք, որ չի գիտցողներուն ալ տակաւ Հայերէն Սուրբ լեզուն սորվեցնէք, փոխանակ միւս ատելի լեզուն գործածելով՝ անոնց հայերէնի ագիտութիւնը քաջալերելու։

Մնամ յարգանօք
ԵՐՈՒԱՆԴ Մ. ՊՕՑԱՃԵԱՆ

ՑՐԱՆՍ-ԱՐՄԷՆԻ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Բ. ցուցակ Գահիրէի

Արհ. Յովհաննէս եպիսկ. Գուլեան, Տեարք՝ Յովսէփ Լէթմէքճեան, Վարդան Գարծանքեան, Տիկ. Խրմանէ Օ. Սէֆէրեան, Արմենակ Էլղէկեան, Խաչիկ Թաշճեան (Մէլլավէ), Լեւոն Թընկըր, Տիրան Կիւմիւշեան, Տրդատ Ջօհրապեան, Գէորգ Զագլեան, Սահփան Տամատեան, Նէկէպ Սապակ, Ժօրժ Ն. Գազէրկի, Ժօզէֆ Բարլամի, Քամիլ պէյ Մէսավէր, Հայկ Ի. Նայէթեան, Եղբարք Գասապեան, Նաչիտ Գոբրբէլ՝ 25ական Ֆր.։

Ասիւ-Ապապայի բաժանորդ.— Տեարք՝

Մարգար Միզա	Ֆրանք 500
Գրիգոր Հ. Սէֆէրեան	250
Ցրիգորիոս Պօղոսեան	250
Յակոբ Պալասանեան	250
Եսայի Կարիկեան	250
Ն. Ճիոէճեան	50

Միհրդատ Թէրզեան, Սուրէն Զազըրեան, Գրիգոր Խաճճեան, Սամուէլ Պէհէեանէլեան, Վահրամ Թէրզեան, Ղեւոնդ Պաղտասարեան, Արտաշէս Փէշտիմալճի, Սիմոն Սէմէրճեան, Միհրան Հաջարեան, Օ. Փափազեան և Ընկ., Ե. Հիւսիսեան, Ա. Քէօրոեան, Վահան Վարժապետեան, Կարապետ Ճիկէրճեան, Մագսուտ Գասապեան, Բ. Տէրտէրեան, Զաւէն Խաչատուրեան, Վահան Փօղարեան, Սարգիս Աղնաւորեան, Յովհաննէս Գարապէֆէրեան, Ա. Անդրանիկեան 25ական Ֆր.։

գումար՝	2525
Ա. ցուցակի գումար՝	2000
Հանրագումար՝	4525

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐԵՐ

Արեւմտեան ճակատէն

Բարիզ, 4.— Ֆրանս. զեկոյցը մատնանիշ կ'ընէ այն անեղ ճիգը զոր թշնամին գործ դրաւ՝ ճեղքելու համար Ֆրանս. նոր գիծը Շըմէն-տէ-Տամի վրայ և անկէ անդին, որ ցցուած մըն է՝ ամենակարեւոր առաւելէն՝ Հէնտէնպուրկի գծին մէջ։ Կատաղի և յամառ յարձակում մը ընկերացած բոցավառ ու ուժեղ հեղեղներու՝ շղթայազերծուեցաւ մօնաւանդ Վօքլէրցի և Քալիֆօրնիի սարահարթին ամբողջ երկայնքը։ Հինգ յարձակումներ՝ հոծ զանգուածի այնքան կորստաբեր մեթոտով ասկի ունեցած, որուն մէջ գունդերը արմուկ արմուկի կը յառաջանան, երկու թեւին վրայ կատաղօրէն յամառեցան, ջանալով Ֆրանս. ճակատը պաշարել։ Կրնայ երեւակայուիլ թէ ի՞նչ ոպանդ առաջ բերաւ Ֆրանսական կրակը գերման շարքերուն մէջ որոնք զիրենք կայտեր ձգեցին թշնամի և մեր գիծերուն միջնեղ։ Վերջնականապէս, միակ յարձակում մը Քալիֆօրնիի սարահարթին հիւսիս արեւելեան ծայրը կըրցաւ առաջ դնել առժամապէս մեր յառաջացեալ խրամներուն մէջ, բայց հրաշալի կերպով եա, իր մեկնակէտը նետուեցաւ անմիջապէս հասնող պահեստներուն օգնութեամբ. բնական է որ գերման զեկոյցը ժուժկալ է այն գործողութեանց վրայ՝ անոր առաջ բերած մեծ կորուստներուն հրահանգով. և ասիկա անգամ մը եւս կ'ապացուցանէ թէ Ֆրանսացիք, որ նոր փաղցով մըն ալ ծածկուեցան, ինչպէս յարձակման նոյնպէս ալ պաշտպանողական մէջ հիանալի են։

Լոնտոն, 4.— Մարաջախտ Հայկ կը հաղորդէ. «Վերագրաւեցինք Շէրիզի հարաւ-արեւմուտքը շարաթ գիշեր կորսընցուցած մեր դիրքը։ Երկու արշաւներ եւս մղեցինք Գոսէյի հարաւ-արեւմուտքը և Նէօվ Շարէլի մօտերը և թշնամի խրամներուն մէջ մտանք վէրմէլի արեւելքը։

Լոնտոն, 3.— Մարաջախտ Հայկ կը հաղորդէ թէ առաւիկ կաիւ մը թռուցկեցաւ, ամբողջ օրը, Սուշէի հարաւը ընկերկումի և յառաջխաղացքի փոփոխական շարժումներով։ Թշնամին ծանր կորուստներ կրեց մեր առաջին յարձակումի ընթացքին, բայց աւելի ալ թշնամին մեծ ուժերով կորգ մը բուռն հակայարձակումներ մղեց այնպէս որ մենք անկարելութեան մէջ գտնուեցանք, առաւուն մեր երակնացուցած յառաջխաղացքը պահելու։ Այս գործողութեանց ընթացքին 92 գերի բռնեցինք։ Մեր պահակամբերն ու մեր ջոկատները արշաւներ ընելով՝ Լավէնթիէի արեւելքն ու Վիսթշաէթի հարաւը գերիներ բռնեցինք։ Թշնամի 6 սաւառնակներ վար առինք. մերիններէն 4ը չկան։ Ռ.

ՖՐԱՆՍ. ԵՐԵՍՓ. ԺՈՂՈՎԻՆ ՄԷՋ

Բարիզ, 3 (յապաղած).— Երեսփ. Ժողովոյ երկրորդ գաղտնի նիստը պատերազմի սկիզբէն ի վեր կատարուած վիճաբանութիւններուն ամէնէն շահեկաններէն ու գրաւիչներէն մին պիտի մնայ։ Բանախօսները Ժողովին ամենանշանաւոր անդամներն էին։ Վիճաբանութիւնը, կ'ըսէ «Բըթի Բարիզիէն», ոչ միայն Ռուսիոյ նոր ծաւալի ընկերվար պատգամաւորներու անցագրին այլ Ռուսիոյ բրական կացութեան խնդիրը կ'ընդգրկէ։ Զայն լուծելու համար՝ ազգին բոլոր ներկայացուցիչներուն և կուսակցութիւններուն ջերմ ցանկութիւնը պէտք է՝ ատրուած միմիայն աւելի զօրաւոր և աւելի մեծ հայրենիքի մը շահուն թելադրութենէն։ Երեսփոխաններ յայտարարեցին «Մաքէնէի թէ անմատոյլի ժամեր ապրեցան հոն, ուսեցնելով թէ օգտ․չ'ելի կերպով մը բացուած վիճաբանութիւնները պիտի վերջանան քուէարկութեամբը բանաձեւի մը որ պատիւ պիտի բերէ Խորհրդարանին և երկրին։ Պ. Ռընօտէլ, ընկերվարեան և ընկերվար կուսակցութեան պետերէն մին, «Իւմանիթէ»ի մէջ կը շեշտէ կարեւորութիւնը եասնդի և հոծ կեանքի օրերուն ասր երեւան եկաւ հոգիի և գործողութեան միութիւնը ժողովուրդի մը որ կ'ուզէ իր ազատութիւնն ու իրաւունքը խառնել նոյնացնել ուրիշ ժողովուրդներու ազատութեան և իրաւունքին հետ։ Հ.

Բարիզ, 4.— Երեսփ. Ժողովը, Սթօքհոլմի համաժողովին մասին Պ. Րիպօյի ճառին վրայ դուրձող Երեքշաբթի վիճաբանութիւններէ ետք, 55ի դէմ 453 ձայնով քուէարկեց կառավարութեան վստահութիւն յայտնող բանաձեւ մը որ կը յիշեցնէ 1871էն Ֆրանսայի մէջ Ազգայիններու հանդիսաւոր բողոքը և կը հաստատէ թէ անհրաժեշտ է որ Ալզաս-Լօռէնը Ֆրանսայի վերադարձուի։ Ռ.

Բարիզ, 2. յապաղած.— Թերթերը կը նկատեն թէ Պ. Րիպօյի ճառը համաձայն է ազգային զգացումին համաձայն է երբ կը յայտարարէ թէ խաղաղութիւնը ամբողջ Ֆրանսայի գործը պիտի ըլլայ և ոչ թէ կուսակցութեան մը որքան ալ կարեւոր ու մեծ կուսակցութիւն մը եղած ըլլայ այդ։ Նախարարապետը պարզեց ազգային թէզը և ազգին համաձայնած միահամուռ կարծիքը թէ խաղաղութիւնը միմիայն յաղթանակէն դուրս պիտի գայ։ Թերթերը կ'առաջադրեն Պ. Րիպօյի յայտարարութեան կարեւորութիւնը որ կը ծանուցանէ թէ պիտի հրատարակուին պատերազմին վերաբերեալ բոլոր փաստաթուղթերն ու դաշնագրութիւնները որոնք պիտի յստակօրէն ցոյց տան աշխարհի Ֆրանսայի խաղաղասիրական կամքը որով ան շուշտ այս պատերազմը և ջանաց իր ամբողջ ուժովը արգիլել զայն։ Անոնք յաջողանք կը յայտնեն այն յուսախաբութեան ու կարծիքին որով Պ. Րիպօ ցոյց տուաւ Սթօքհոլմի ժողովին հարցը։ Հ.

Լոնտոն, 4.— Հոլէջներու և նաւազներու Ազգ. Միութեան գործադիր ժողովը որոշում մը քուէարկած է արգիլելով իրենց անդամներուն նաւաստախումբին մաս կազմել այն նաւուն որ խաղաղասէրներու պատգամաւորները կը փոխադրէ Սթօքհոլմ կամ Բեթրօկրատ, բացի այն պարագային որ անոնք թուղթ մը ստորագրեն որով մասնաւորութիւն մը պահանջելու յանձնառու եղած պիտի ըլլան ընդծովեաներու կողմէ ընկղմուած դաշնակից բոլոր նաւերուն և սպաննուած նաւազներուն համար։ Միութիւնը Պ. Թօմ Մանը Բեթրօկրատ կը գրկէ իր անստկէար պարզելու այս մասին։ Ռ.

Հռոմ, 3.— Սպանիայէն հասած լուրերը ցոյց կուտան թէ գրգռութիւնը կը տարածուի։ Գերմանասէրներու և միջամտականներու հաւաքոյթներ տեղի կ'ունենան բոլոր քաղաքներուն մէջ որոնց շատ անգամ բաղխումներ առաջ կը բերեն։ Գերմանասէր թերթերը դաշնակիցները կ'ամբաստանեն հանրային կարծիքը յուզելու ամբաստանութեամբ։ Մատրիտի մէջ գումարուած գերմանասէր միթինկի մը պահուն ազէլվէրի հարուածներ պարպուած են օրագրող Լէրուի դէմ որ, բարեբաղդաբար չէ վիրաւորուած։

Արեւելեան ճակատէն

ՌՈՒՍ. ՅԱՐՁԱԿՈՂԱԿԱՆԻ ՄԸ ՆԱԽՕՐԵԱԿԻՆ

Լոնտոն, 2.— Քօբէնհակի ճամբով Ռուսիայէն հասած հեռագիրներէն կը հետեւի որ Ռուսերը սկսած են ըմբռնել արեւմտեան ճակատին վրայ յարձակողականի մը անհրաժեշտութիւնը։ Ժողովրդային մեծ ցոյցեր եղած են ճակատ մեկնող գունդերուն ի պատիւ։

Հռոմ, 3.— Գերման մամուլը, մէջն ըլլալով բոլոր պաշտօնաթերթերը հանրային կարծիքը նոր գործողութեանց կը պատրաստեն արեւելեան ճակատին վրայ թշնամութեանց սկսելը լսել տալով։ Գերման թերթերը կը նախատեսեն թէ Դաշնակիցները մօտ օրէն յարձակում մը պիտի շղթայազերծեն ֆրանքօ-անգլիական ամբողջ ճակատին վրայ և յարձակում մըն ալ իտալականին վրայ որ աւելի սաստիկ պիտի ըլլայ, և այսպէս ժողովուրդը դիմադրելու կը յորդորեն։

Հռոմ, 4.— Ընդհ. բանակատեղէն զեկոյցները ասսօ ասւմէն հրետանիին բուռն գործունէութիւնը կը նշանակեն, գործունէութիւն՝ որ ճակատին վրայ տեղ տեղ՝ ծայրահեղ կատաղութեան մը առած է։ Բոլոր պատահարները շատ մեծ դժուարութիւններ կ'ընծայեն։ Ռուս-ռումէն օդաճակատիւնը խիստ գործունեայ է։ Գալաց. զեկոյցները գերման գիծերուն մէջ բազմաթիւ խուզարկութիւններու մասին խօսելով կ'ըսեն թէ ասւս պահախումբեր կը փորձեն ճակատին դիմադրութեան ուժը հասկնալ՝ մինչև գերման խրամատները յառաջանալով շարունակ։ Զինուորական քննադատները ուշադրութիւն կը հրաւիրեն երեւութապէս պզտիկ այլ ամբողջութիւնը առնելով խիստ նշանակալից այս գործողութեանց վրայ որոնք ընդարձակ շարժումներու նախանշանը ըլլալ կը թուին։

Քօբբաթներու զաւիթափին վրայ կամ սարքող Զօր. Գրուսիլօֆի կողմէ հրամայուած ռուս-ռումէն ճակատին դէմ չհնազանդող գիւղերուն բոլոր բնակիչները հրաման առացին իրենց բնակարաններէն հեռանալու։ Մաճ.

Բեթրօկրատ, 5.— Արեւմտեան ճակատին վրայ Քովէլի ուղղութեամբ Ռօվոմօցերի մօտ, Ռիչքեվիչի զինուորին հրամանատարութեամբ հետախուզներ ցրուեցին գերման ջոկատ մը։

Քարբաթներու մէջ, Բրնովլիի ուղղութեամբ, գեր-տեղակալ Օսինցովի հրամանատարութեամբը հետախուզներ, հակառակ հրացանի և գնդացիրներու բուռն կրակի մը, թշնամի փշաթելերը քանդելով թշնամի զօրքը վանեցին իրենց խրամատներէն և գնդացիրներ առին։ Յարձակման ընթացքին գեր-տեղակալը ինկաւ։

Ռումէն և կովկասեան ճակատին վրայ ո և է փոփոխութիւն չկայ։

Օդային.— Նօպէլ լիճին շրջանին մէջ մեր հրետանիին կրակը գերման գործիք մը զարկաւ որ իրենց դիրքերուն մէջ ինկաւ։

Լոնտոն, 4.— Անթեյով ռուս զեկոյց մը կ'ըսէ թէ մեր հետախուզները Նէնմուսօրի մէջ չորս շարք փշաթելերէ անցնելով թշնամի պատուարապահ մը ցրուեցին։ Բրնէվլի շրջանին մէջ Քարբաթներու ուղղութեամբ, փշաթելերը անցնելով թշնամին վանեցինք իր խրամներէն։ Ռ.

Բեթրօկրատ, 4.— Զօր. Ալէքսիէֆ հրաժարեցաւ. Զօր. Գրուսիլօֆ ընդհ. հրամանատար անուանուեցաւ։ Զօր. Կուրքօ կը յաջորդէ Զօր. Գրուսիլօֆի հարաւ-արեւմտեան ճակատին վրայ։ Ռ.

Բիէֆ, 3.— Պ. Քէրէնսքի պատասխանելով զինուորական պատգամաւորներու ճառին յայտարարեց թէ ռուս ճակատին վրայ իր այցելութենէն վերջ կրնար ինքը հաստատել թէ բանակին կարգապահութիւնն և ուժը օրէ օր աւելնալու վրայ է։ Իր այցելութեան ընթացքին ան զինուորներուն մէջ մտած է որ զինք ծափահարած են երկարօրէն։

Բեթրօկրատ, 3.— Ռիկայի ճակատին վրայ Ռուսերը ասքաօն անդակալ մը վար դրին, որ ռուս գիծերուն առջև եւ կաւ իր հետ բերելով անջատ հաշտութեան մը գրգռիչ առաջարկը։

Գերման սաւառնորդ՝ նոր յայտարարութիւններ ձգեցին ասքաօն անդակալին յանձնս 5էն աւաջ պղատ արձակումը պահանջելով։ Ռուսերը պատասխանեցին թէ սպան ռազմագերի մը նկատելով՝ Ռուսիոյ ներսերը ղրկուեցաւ։ Ռ.

Լոնտոն, 4.— Հակասական և խառնաշփոթ բոլոր լուրերը որոնք Բեթրօկրատէն կը հասնին, պէտք է գիտնալ որ դրագիննութեան բացարձակ չի գոյութեան հետեւանքն են, այնպէս որ լուրերը կը հեռագրուին ազատօրէն։ Կացութեան ամենատրամադրիչ երեւոյթները կը կազմեն Պ. Քէրէնսքիի եղած ընդունելութիւնը ռուս բանակներուն կողմէ և անոր արտասանած ճառերը իր այդ այցելութեան մասին ինչպէս նաև այն պարագան որ գիւղացիներու համաժողովը բացարձակապէս հակառակ արտայայտուած է անջատ հաշտութեան մը, և որ ան ջախջախիչ մեծամասնութեամբ մը կուսակցութեան գործադիր ժողովին անդամ ընտրած է Քէրէնսքիի պէս անձնաւորութիւններ, մինչ ծայրայեղականները, ինչպէս Մաքսիմ Կորքի և Լէնին, քանի մը քուէ միայն առացին։ Ռ.

Պալքաններու մէջ

Հռոմ, 3.— Աւստրօ-պուլկար իշխանութիւնները խստօրէն կը գործադրեն ամեն ընդհ. զօրաշարժի հրամանը։ Բազմաթիւ բաղխումներ տեղի ունեցան որոնց ընթացքին շատ մը պուլկար և աւստրիացի պաշտօնատարներ և զինուորներ սպաննուեցան։ Ալպանացիներու կողմէ զինուած ու պատրաստուած և անոր առաջներէ հրամայուած հրոսախումբեր լեռը քաշուած են և շատ մը կէտերու վրայ կ'ոհմատրը զօրքին դէմ կը յարձակին։ Ընդհանուր ընդվզումի մը կ'սպասուի, նման այն ընդվզումին որ անգթօրէն խեղդուեցաւ։ Մէօ.

ԱԼՊԱՆԻՈՅ ԱՆԿԱԽՈՒԹԻՒՆԸ

Հռոմ, 4.— Յունիս 3ին Արկիրոքասթրոյի մէջ եղած յայտարարութիւն մը Ալպանիոյ ամբողջական միութեամբ անկախութիւնը կը հաստատէ՝ Իտալիոյ թեւարկութեան տակ։ Ռ.

Հռոմ, 4.— Ալպանիոյ Իտալ. թեւարկութեան յայտարարութիւնը՝ տարածուած զօր. Ֆէրրէրոի կողմէ կ'ըսէ. «Այսպէս, Ալպանացինե՛ր, դուք պիտի ունենաք ձեր ազատ կեանքը, ձեր գունդերը, ձեր դատարանները, ձեր դպրոցները որոնք ալպանացի ուսուցիչներու կողմէ պիտի կառավարուին։ Դուք պիտի կառավարէք ձեր կալուածները և ձեր աշխատանաց արդիւնքները ձեր շահուն և ձեր երկրին յառաջեան բարգաւաճմանը համար։ Ալպանացի՛ք, ուր որ կը գտնուիք, ըլլայ ձեր երկրին մէջ ազատ կամ աշխարհի առէ մասին մէջ փախստական և կամ օտար իշխանութեան մը ենթարկուած որ խոստումով վեհանձն թէև, բայց իրականապէս կողոպտիչ և բռնակալ է. Դուք, որ հին և ազնուական ցեղի մը կը պատկանիք և որ կապուած էք դարերով Հռոմի և Վենետիկի քաղաքակրթութեան հին յիշատակներու և աւանդութեանց, դուք որ կը ճանչնաք Իտալացիներու և Ալպանացիներու միջև եղած շահերու խնամութիւնը ծովերու վրայ որ մեզ կը զատեն և որ միեւնոյն ատեն մեզ կը միացնեն, Դուք որ հաւատք ունիք ձեր սիրեցեալ հայրենիքին բախտին վրայ հաւաքուեցէք իտալական և ալպանական դրօշին տակ և յաւիտենական հաւատարմութիւն երդուընցէք այսօրուան եղածին հանդէպ՝ յանուն իտալական կառավարութեան՝ Ալպանիոյ անկախութեանը համար, այնպէս վայելելով Իտալիոյ բարեկամութիւնն ու պաշտպանութիւնը։»

Յայտարարութիւնը կարդացուեցաւ Արկիրոքասթրոյի մէջ մեծ բազմութեան մը առջև ու խանդավառութեամբ ընդունուեցաւ։

Յայտարարութիւնը նմանապէս հրատարակուեցաւ Իտալիոյ իշխանութեան ներքև եղող բոլոր միւս շրջաններուն մէջ և սուաճառողներ անոր ընդօրինակութիւնը տարին ձգել Վօխիսզաէն անդիի շրջաններուն մէջ։ Ռ.

ԸՆԴՀՈՎԵԱՅ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

Լոնտոն, 3.— Ռէօթէրի մասնաւոր լրատուն Մատրիտէն կը հաղորդէ թէ, «Փոթրիչօ» նաւուն թորփիլահարումին մասին Սպանիոյ նօթային գերման պատասխանը հաշտարար ոճով մը խմբագրուած է։ Գերման կառավարութիւնը միջոցաց հաստատում մը պիտի ընէ նաւուն վրայ սպաննուած մեքենագործներուն համար, և կ'աւելցնէ թէ Գերմանիա երբեք դիտաւորութիւն չունի Սպանիոյ վաճառականութիւնը խափանել և ոչ ալ անոր դրօշակը նախատել։ Այն պարագային երբ սպանիական կառավարութիւնը բաւական չի գտնէր գրաւման հատուցումը, գերման կառավարութիւնը յանձնառու կ'ըլլայ հրաման ընել գերման բոլոր մարտանաւերուն Թնդանօթի 21 հարուածով ողջունել իրենց առաջին հանդիպած սպանիական դրօշ կրող նաւը։

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

ՎԵՀ. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԸ ՌՈՒՍ ՆՈՐ ՐԷԺԻՄԻՆ ՀԱՆԴԷՊ

Էջմիածինէն մարտ 21)3 ապրիլ թուականով կը հեռագրեն «Մշակ»ի.

Նորին Սրբութիւն Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը պատրաստվում է դիմել ժամ. կառավարութեան՝ հայոց եկեղեցու բոլոր սահմանափակումները վերացնելու մասին, որոնք տրվել են հայոց եկեղեցուն վերաբերող Պոլոժենիայով, նրան յաջորդող ուկազներով և շրջաբերականներով, սահմանափակումներ, որ հակառակ են հայ եկեղեցու ոգուն և օրէնքներին։ Նորին Սրբութիւնը մտադիր է չօշափել նաև ուրիշ կենսական խնդիրներ ընթացիկ մոմենտին վերաբերեալ։

— Թիֆլիսում ստացվել է Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի կոնդակը, որով յայտնելով հայ ժողովրդին թէ «ամենայն իշխանութիւն յԱստուծոյ է» և հետևաբար Նոր կառավարութիւնն էլ Աստուծուց է, յորդորում է հնազանդել նրան և ճանաչել իբրև օրինաւոր իշխանութիւն։

ՀԱՅ ԱԶԳ. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ԱՆԴՐԱՆԻԿ

Հայ Ազգ. Միութեան Ամերիկայի մէջ կնքուած ըլլալուն հեռագրին վրայ՝ Անդրանիկ հետեւեալը հրատարակած է «Մշակ»ի մէջ.

«Ամերիկայէն Գ. Մաղաք Պէրպէրեան կը հեռագրէ մարտ 15ի թուականով, որ Ամերիկայի մէջ հայկական բոլոր հոսանքներն ու կուսակցութիւնները յայտարարած են ազգային միութիւն։ Ուրեմն առաջացած է երկար տարինէ ի վեր բաղձացուած համերաշխութիւնը։ Արեւմտահայ հեռաւոր գաղութը վերջապէս զգացած է վայրկեանին հրամայողականութիւնը։

«Իմ ուրախութեանս սահման չկայ այս լուրին առթիւ։ Ուրեմն մեր գաղութները կարող են երբեմն մեզ հրճուեցնել։ Ես կը մաղթեմ որ այս համերաշխութիւնը ըլլայ տեւական և օրինակ տայ ամէն անգամ հայ ժողովրդին՝ գիտակից հանդիսանալու գոնէ այս պահուն։

«Դաւաճանութիւն է, ով կը յանդգնի խառնակել այս գեղեցիկ շարժումը։»

ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

Ինչպէս գիտենք, Թիֆլիսում մի խումբ առաջդիմականների և մշակականների նախաձեռնութեամբ որոշվեց կազմել Հայ Առաջդիմականների Կուսակցութիւն։ Գումարվեց կազմակերպչական ժողով քաղ. դումայի դահլիճում, որ ընտրեց ժամանակաւոր մի մարմին՝ մշակելու նոր կուսակցութեան ծրագիրը և կանոնագրութիւնը։

Բիւրոն որոշել է վերջնականապէս կոչել նոր կուսակցութիւնը «Հայ ժողովրդական կուսակցութիւն», որ ընդհանուր պետական հարցերում յարելու է ռուսաց սահմանադիր-ռամկավար (կադետական) կուսակցութեան վերջին բարեփոխված ծրագրին և գործելու նրա հետ համերաշխաբար, իսկ ազգային հարցերում ունենալու է առանձին ծրագիր, ելակէտ ունենալով դարձեալ նոյն կադետական կուսակցութեան սկզբունքները ազգային հարցերի վերաբերմամբ։

Բիւրոն արդէն կազմել է իր դեկլարացիան, որ շուտով կը հրատարակվի։

Ուրեմն, գաղափարը՝ կազմել հայկական մի նոր կուսակցութիւն, որի շուրջը համախմբվէին բոլոր հայ առաջադէմ, արմատական և պահպանողական հոսանքներն ու ուղղութիւնները, իրագործված է նրանով, որ կազմվել է մի նոր լայն դեմօկրատական կուսակցութիւն։ Թող մեր բոլոր գաւառական դեմօկրատական տարրերը, որոնք չեն պատկանում հայկական յեղափոխական կուսակցութիւններին և ունեն ընդհանրապէս սահմանադիր-ռամկավար և հանրապետական կամ ժողովրդապետական ուղղութիւն, համախմբվեն գաւառներում, կազմեն ճիւղեր և յայտնեն կեդրոնական բիւրոյին Մշակի միջոցով։

— Վերայիշեալ հրաւէրը ստորագրած էին հետևեալ անձինք. Մ. Աթաբէկեան, Հ. Առաքելեան, Մ. Բերբերեան, բժ. Ս. Դանիէլ-Բէկ, Գ. Զաքարեան, Արտ. Ենֆիաճեան, Ց. Ղորղանեան, Ալ. Մալխասեանց, Գ. Մելիք-Ղարագէօզեան, Գ. Մուրադեան, բժ. Բ. Նաւասարդեան, բժ. Ա. Շխեան և Գ. Տէր-Գէորգեան։ Հրաւէր ուղարկված էր մօտ 100 հոգու։ Որոշված ժամին գրեթէ ամէնքը ներկայ էին։ Վերնատանն էլ հաւաքվել էր բաւական ունկնդիր բազմութիւն։ Ժողովը ընտրեց պրեզիդիումի համար Մ. Աթաբեկեանին, Հ. Առաքելեանին, Մ. Բերբերեանին, բժ. Ս. Դանիէլ-Բէկին, Գ. Տէր Գէորգեանին և Ալ. Մալխասեանցին։ Սրանցից առաջինը ստանձնեց նախագահի, իսկ երկրորդը քարտուղարի պաշտօնը։

Ժողովը, միաձայն անհրաժեշտ նկատելով հայկական ազատամիտ-դեմօկրատական կուսակցութեան կազմումը, որոշեց կազմել պրեզիդիումի 6 անդամներից և 9 նոր անդամներից մի յանձնաժողով, որին պաշտօն տուեց մշակել նոր կուսակցութեան ծրագիրը և ապա գումարել հիմնադիր ժողով։

Պրեզիդիումի 6 անդամներից բացի, ընտրված 9 անդամները հետևեալներն են. Ց. Սպենդիարեան, Ց. Ղորղանեան, Մ. Բունիաթեան, Գ. Մելիք-Ղարագէօզեան, բժ. Բ. Նաւասարդեան, բժ. Կ. Սահփանեան, բժ. Վ. Արծրունի, Գ. Մուրադեան և Արշ. Մխիթարեան։ Այսպիսով յանձնաժողովը, որ պէտք է մշակէ նոր կուսակցութեան ծրագիրը, բաղկացած է 15 հոգուց։ (Մշակ)

ՀԱՅ ԲԺԻՇԿԻ ՄԸ ՄԱՀԸ ԺԸՆԵՎԻ ՄԷՋ

Ժընեւէն մայիս 10ին կը գրեն մեզ.—

«Պոլսեցի հայ բժիշկ մը, Արմենակ Խիւտավէրտի անուն, 36 տարեկան, այստեղ իր փանսիոնի սենեակին մէջ մեռած գտնուեցաւ։ Հանգուցեալը պատերազմին հետեւանօք ջղային դարձած և չքաւորութեան մէջ ըլլալով, ինքզինք կախած էր։

«Ժընեւի հայ գաղութը, լսելով այս տխուր լուրը, հոգաց յուղարկաւորութեան ծախքերը և հանգուցեալը թաղուեցաւ Սէն-Ժորժ գերեզմանատան մէջ։

«Իր վրայէն գտնուեցաւ միմիայն իր ինքնութեան վկայագիրը (Նաւֆուս Թէզքէրէսի)։

«Կ'ըսուի թէ այս տարաբախտ երիտասարդը բնիկ Բերացի էր, որդի Տիգրան Խիւտավէրտիի, և իր մայրն ու եղբայրը Ոդեսա կը գտնուին։

«Հաճեցէք ներկայս հրատարակել Ձեր թերթին մէջ՝ սոյն տխուր լուրը իր ազգականներուն իմացնելու համար։»

ԹԱՆԹԱՅԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏ. ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Գոհունակութեամբ կը լսենք Թանթայի մէջ Հայ Երիտասարդաց Միութեան կազմութիւնը՝ նախորդ ամսոյ 21ին։

Միութեան նպատակն է ստեղծել բոլոր այն միջոցները որոնք կը բարձրացնեն հայ երիտասարդաց մտաւորական և ֆիզիքական կեանքը ու [illegible] հայ [illegible]։

Միութեան ղեկավար ընտրուած է Գ. Աւետիս Աճէմեան։

Յաջողութիւն կը մաղթենք սոյն նորակազմ «Երիտասարդաց»ին։

Կարեւոր կտակ մը.— *Թիֆլիսի մէջ մարտ 28ին վախճանած է անզաւակ Վասիլ Աւագեան Դուլթեանը. իր ամբողջ հարստութիւնը, որ կը հասնի 300,000 ռ.ի, կտակած է հետեւեալ ձեւով. մէկ տասներորդ մասը Գայիանեան օրիորդաց դպրոցին, երկու տասներորդը իր ազգականներուն և մնացած եօթը տասներորդը Կ. Հ. Բ. Ընկերութեան։*

Աղեքսանդրիոյ *Հայ Որբախնամ Ընկ.ը շնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ նուիրատուութիւնները.*

Տիար Ստեփան Թաշճեան՝ իր աղջկան ամուսնութեան առթիւ 100, Հանգուցեալ Յակոբ Բամպուքճեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի՝ Տեարք Արմենակ Փանոսեան 100, Տիգրան Մարգարեան 100, Հ. Կ. Փարթանեան 50։ Հանգուցեալ Տիկ. Հնազանդ Ա. Թաշճեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի՝ Տեարք Ստեփան Թաշճեան 200, Յակոբ Թաշճեան 100, Պաղտասար Թաշճեան 100, Օր. Ազատուհի Ա. Թաշճեան 50, Տ. և Տիկ. Մ. Փէմպէճեան 100, Տ. և Տիկ. Ա. Երամեան 100 ղրշ. ազ։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՆԵՐ

Միացեալ Նահանգները

Ուաշինկթըն, 3. — Գ. Ռութի նախագահութեամբ ամերիկեան պատգամաւորութիւնը Ռուսիա հասաւ։ Հ.

Լոնտոն, 4.— Կը հաստատուի թէ նախագահ Վիլսընի պատգամագիրը, որ Միացեալ Նահանգաց պատերազմի նպատակները կը բացատրէր՝ Ռուսիա չէ հասած։ Կ'ըսուի թէ գերմանները զայն իր ճամբէն շեղեցուցած են։ Մօք.

Հռոմ, 3. — Ամերիկեան նաւային պաշտօնատան և ճաբոն ծովակալութեան միջեւ գոյացած համաձայնութեան մը առթիւ Միացեալ Նահանգները և Ճաբոն երկու տարրէ կազմած են բիւրոքրացիէ(?) 20 թորփիլանաւերէ բաղկացած, որոնք պիտի գործակցին ընդծովեաններու դէմ կռուող ուրիշ նաւերու։

Հռոմ, 3.— Ամերիկայի մէջ [illegible] պատերազմ. Թղթակիցները կը հաղորդեն թէ կառավարութիւնը եռանդագին կ'աշխատի ազգ. քանակին կազմութեամբ, որ պատրաստ պիտի ըլլայ որոշեալ ժամանակէն ալ առաջ։ Մասնաւորապէս հանրային նաւարանները ամենայն կ'աշխատին քօնկրէին որոշած նաւային ծրագրին իրագործման համար։ Միացեալ Նահանգները շուտով դաշնակիցներուն պիտի հայթայթեն մեծ թուով նոր թեթեւ ջրասուզականներ՝ ընդծովեաններ հալածելու համար։ Մաճ.

Լոնտոն, 4.—Ռէօթէր լուրատուական աղբիւրէ կ'իմանայ թէ Պրազիլիա իր բոլոր միջոցները պիտի օգտագործէ պատերազմին համար։ 20 միլիոննոց բնակչութեամբ մը Պրազիլիա կրնայ մօտ օրէն բանակ մը ոտքի հանել, որ խիստ կարեւոր օգտակարութիւն մը պիտի կրնար ունենալ պատերազմին՝ եւրոպական ճակատին վրայ։ Իմացուած տեղեկութեանց համաձայն գերման 42 գաղթեցիկ նաւեր գրաւուած են Պրազիլիոյ կողմէ։ Անոնք խիստ գոհացուցիչ վիճակի մը մէջ կը գտնուին և անմիջապէս Դաշնակիցներու տրամադրութեան տակ պիտի դրուին։ Ռ.

Ռիօ տը Ժանէյրօ, 4.—Գերման գրաւուած նաւերուն օգտագործումը սկսաւ։ Հ.

Իտալական ճակատը

Հռոմ, 4.— Կորիցիայի արեւելքը և Քարսօի վրայ նախորդ օրերը նշանակուած թշնամի հրետանիին գործունէութիւնը երէկ սաստկացաւ ու տարածուեցաւ Վէրթօյպացէն մինչեւ ծով՝ տեւոր կատաղութեան մը հասնելով Սան Մարքօ մեր դիրքերուն դէմ, Տոսսօ Ֆայթի գիծերուն երկայնքն ու Քլօնտարի արեւելքը։ Մեր կրակը հակազդեց [illegible] կրակին և կասեցուց թշնամի հետեւակազօրաց յարձակման փորձը։

Սան Մարքօ արեւմտեան զառիթափերուն վրայ թշնամին իր հրետանիով մեր նոր գիծը կատարելապէս աւերելէ յետոյ, զօրաւոր յարձակումով մը յաջողեցաւ մտնել քանի մը յառաջացեալ դիրքերու մէջ։ Օգնազօրքի շտապ միջամտութեամբը կասեցուած՝ հակայարձակումով մը ան իր մեկնակէտը նետուեցաւ ծանր կորուստներով և մեր ձեռքը ձգեց 82 գերիներ որոնց 3ը սպայ։

Հռոմ, 5.—Պաշտօնապէս կը ծանուցուի թէ Ալպանիոյ միութեան և անկախութեան մասին իտալական յայտարարութիւնը իրականացում մըն է ազգայնութեանց սկզբունքին, որ դաշնակիցներուն մէկ նպատակներէն է այս պատերազմին մէջ։ Ալպանիա իտալական պաշտպանութեամբ ազատ մը պիտի ըլլայ պալքանեաններու զարգացման, երբ մանաւանդ իր զբաղումները Իտալիոյ հետ և անոր պաշտպանութիւնը Ալպանիոյ պիտի ապահովէ խաղաղութիւն և անդորրութիւն որ չպիտի վտանգուի երբեք Աւստրիոյ կամ ուրիշ ազգերու կողմէ։ Ալպանիոյ վրայ իտալական տիրապետութեան գաղափարն ի վեր, Իտալիա միշտ ձգտած է երկրին վերանորոգման, մինչ Աւստրիա Ալպանիան գործիք ըրած է Պալքաններու վրայ իր տիրապետութիւնը հաստատելու համար և խաբուսիկ ինքնավարութիւն մը խոստացած է, որը եթէ ընդունուէր, երկիրը պիտի դնէր աւստրիական բանակալ լուծին տակ։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ

Աթէնք, 4. Պահուած զէնքերու խուզարկութեանը համար իշխանութեանց կատարած փորձառութիւնները արգիլուեցան Քոլոնաքի թաղին մէջ քաղաքացիներուն կողմէ։ Զօր. Քոսսէ բողոքեց։ Հակավենիզելականները տակաւին չեն հանդարտած։ Հէլ.

ՕԴԻՆ ՄԷՋ

Բարիզ, 5.—Մայիս 29 և 30 օրերը Գար-լը-Տիւք բաց քաղաքին ամբակոծութեանը ի վրէժ, մեր սաւառնակներէն 7ը յունիս 3—4ի գիշերը Թրէվի վրայ սաւառնելով 1000 քիլօ ռումբեր նետեցին։ Միեւնոյն գիշերը մեր օդաչուները հրաշալիօրէն ռումբով ջրեցին Մօրհանկէի, Ալէյնի Ֆրասքաթի և Սիսօնի թշնամի օդակայանները. 16500 քիլօ ռումբեր նետուեցան կարաւանատեղերու վրայ որոնք ծանրապէս վնասուեցան։ Բաց աստի ուրիշ օդաչուներ ամբակոծեցին Լիւրի (Արտէն) կայարանը, Ռէնօ հիւսիսը Վարմէրէվիյի զինամթերանոցը, Լաօնի կայարանն ու մթերանոցները։ 4—5ի գիշերը կատարուած գործողութեանց մէջ պէտք է յիշել Քոլմարի օդակայարանին ամբակոծումը ու Թիօնվիլի կայարանինը ուր հրդեհ մը ծագեցաւ։ Տէօն-սիւր-Մէօզի կայարանէն ուրկէ երեք պայթումներ լսուեցան։ Յունիս 4ի օրը մեր սաւառնորդները գերման 6 օդանաւ զգետնեցին՝ 7 ուրիշներու ալ ստիպելով իրենց գիծերուն մէջ վար իջնել աւրուած։ Հ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Արեւմտեան ճակատը

Լոնտոն, 5.— Մարաջախտ Հայկ կը հաղորդէ. «Ես մղեցինք թշնամի ջոկատներ Լանսի հարաւ-արեւելքին ու Արմանթիէրի հարաւը եւ յաջող արշաւ մը ըրինք Իբրի արեւելքին ու հարաւը։» Ռ.

Բարիզ, 5. — Երկուսեան բաւական բուռն ռմբակոծութիւն Գրէյ ան Լաօնուայի հիւսիսը։ Գիշերուան ընթացքին մեր զօրքերուն ուժով մէկ յարձակումը մեզ տէր դարձուց խրամատային այն մասերուն ուր թշնամին ոտք դրած էր, երէկ, Ֆրուամօնի հիւսիս-արեւմուտքը։ Շամբանիի մէջ հրետանիի ընդհատ կռիւ։ Աւելի ուժգին դէպի Քորնիյէ լեռը եւ Քասքի վրայ։ Թշնամի զանազան գրոհներ Քանիւրի եւ Օպէրիվի մեր կայաններուն դէմ ձախողեցան։ Այլուր հանդարտ գիշեր։ Հ.

Լոնտոն, 5. — Օդանաւերու արշաւ մը յառաջանալու վրայ է Թէյմզի գետաբերանին մէջ։ Ռումբեր նետուեցան Էսէքսի եւ Քէնթի վրայ։ Լուր կը տրուի թէ օդանաւ մը վար առնուած է։ Ռ.

Բարիզ, 5.—Ահաւասիկ խորհրդարանին քուէարկութեան ենթարկուած օրակարգին բնագիրը։

«Երեսփ. Ժողովը, Ֆրանս. ժողովուրդին վեհապետական իշխանութեան ուղղակի արտայայտիչը իր ողջոյնները կը նուիրէ ռուս եւ ուրիշ ռամկավարութեանց։ Հիմնուելով 1871ի ազգ. ժողովին ուղղուած, հակառակ իր կամքին Ֆրանսայէն խլուած Ալզաս-Լորէնի ներկայացուցիչներուն միահամուռ բողոքին վրայ, խորհրդարանը կը յայտարարէ թէ ինքը, գերման կայսերականութեան կողմէ Եւրոպայի պարտադրուած այս պատերազմէն կ'սպասէ, ոչ միայն ասպատակուած հողամասերու ազատագրումը, այլ նաեւ Ալզաս-Լորէնի վերադարձը մայր հայրենիքին, ինչպէս նաեւ արդար հատուցում մը կրուած վնասներուն։ Զուրկ ըլլալով տիրապետութեան կամ բռնելու ո եւ է նպատակ ուրիշ ազգերու վրայ, ան յոյս կը դնէ հանրապետութեան եւ դաշնակից բանակներուն վրայ՝ ջախջախելու համար պրուսիական զինուորականութիւնը եւ միանգամ ընդմիշտ վերջ մը տալու, մեծ եւ փոքր ազգերու ազատութեան համար։ Խորհրդարանը վստահ կառավարութեան վրայ որ, մեր Դաշնակիցներուն դիւանագիտական ու զինուորական գործակցութեամբ պիտի յաջողի սոյն արդիւնքը ապահովել, կ'անցնի օրակարգին։» Ռ.

Բարիզ, 5.— Նախորդ նախարար Գ. Նուլանս Ռուսիոյ մէջ Ֆրանս. դեսպան անուանուեցաւ։ Ռ.

Քոբէնհակ, 5.— Ինը գերման ընկերվարականներ, մէջը ըլլալով Հէռ Շայտէմանը, Սթոքհոլմ հասած են։

Արեւելեան ճակատը

Պետրոկրատ, 6.— (Պաշտ.) Արեւմտեան ճակատին վրայ, Քրէվօի շրջանին մէջ թշնամի հրետանին խիստ գործունեայ է։ Քարպաթի շրջանին մէջ թշնամի փորձեր ետ մղուեցան։

Կովկասեան բանակ.— Երզնկայի հարաւը Օֆապապա լերան շրջանին մէջ քիւրտ փորձ մը ձախողեցաւ, ինչպէս նաեւ Պանի հարաւը։ Մեր զունդերը Ռօվանտուզը գրաւեցին՝ Քերմանշահի հիւսիս արեւմուտքը։

Իտալական ճակատը

Լոնտոն, 5.— Իտալ. զեկոյց մը կ'ըսէ. «Ես մղեցինք թշնամի կրկնուած փորձեր Կորիցիայի արեւելքին ու Վօտիչի վրայ։ Երկար օրեր տեւող հրետանի բուռն գործունէութենէ մը յետոյ Քարսօի վրայ, թշնամին, կիրակի գիշեր զանգուածային յարձակում մը ըրաւ Տօսսօ-Ֆայթիէն մինչեւ ծով։ Սաստիկ կռիւէ մը վերջ թշնամին վերջնականապէս ետ մղուեցաւ։ Մենք մեր դիրքերը առաջացուցինք Քասթանեավիցայի եւ Վէրտիպէի մօտերը ու մեր հակայարձակումները գրեթէ ամբողջապէս վերագրաւեցին Սան Մարքօի հարաւը մեր կորուսած դիրքերը։» Ռ.

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ

Սելանիկ, 5.— Անգլ. մամուլը միաձայն է ուժգնօրէն դատապարտելու Քոնսթանթին թագաւորը պահանջելով միեւնոյն ատեն Թեսալիոյ գրաւումը ստանալու համար ազգ. շարժումը։ «Մանչեսթըր Կուարտիան» կ'ըսէ թէ Անգլ. ամբողջ ազգը կը ծափահարէ Գ. Վենիզելոսի, թագաւորին դէմ վերջնական խզումը։ Դաշնակիցները պարտին ամէն ձեւով օժանդակել Ազգ. շարժումին որ կռիւ կը մղէ այն միեւնոյն նպատակին որուն համար ժողովուրդներ իրենց արիւնը կը թափեն։

ԾՈՎՈՒՆ ՎՐԱՅ

Լոնտոն, 5. — Ծովակալութեան խնամքով հրատարակուած զեկոյց մը կ'ըսէ «Տովրի հրամանատար դեր-ծովակալը կը հաղորդէ թէ այս առտու կանուխ բուռն կերպով ռմբակոծեցինք Օսթանտի նաւակեղերաններն ու աշխատանոցները։ Բազմաթիւ ռումբեր նետուեցան հրասայլ արդիւնքներով։ Ցամաքային մարտկոցները պատասխանեցին բայց մեր մասնակցող միութիւնները ո եւ է վնաս չկրեցին։»

Իր կողմէ, Նաւապետ Թէրուայթ լուր կու տայ թէ այս առտու կանուխ իր հրամանին տակ եղող թեթեւ յածանաւեր եւ թորփիլահալածներ թշնամի վեց թորփիլահալածներ նշմարելով կռուի բռնուեցան անոնց հետ, խիստ հեռուէն հալածելով զանոնք։ Մեր կրակը ընկղմեց գերման «Տ. 20» թորփիլահալածը եւ ծանրապէս վնասեց ուրիշ մը։ «Տ. 20»ի վերապրողներէն 7 հոգի ջուրէն հանեցինք։ Մենք կորուստ չունեցանք։ Ռ.

ՍԱԿԱՐԱՆ

6 Յունիս 1917

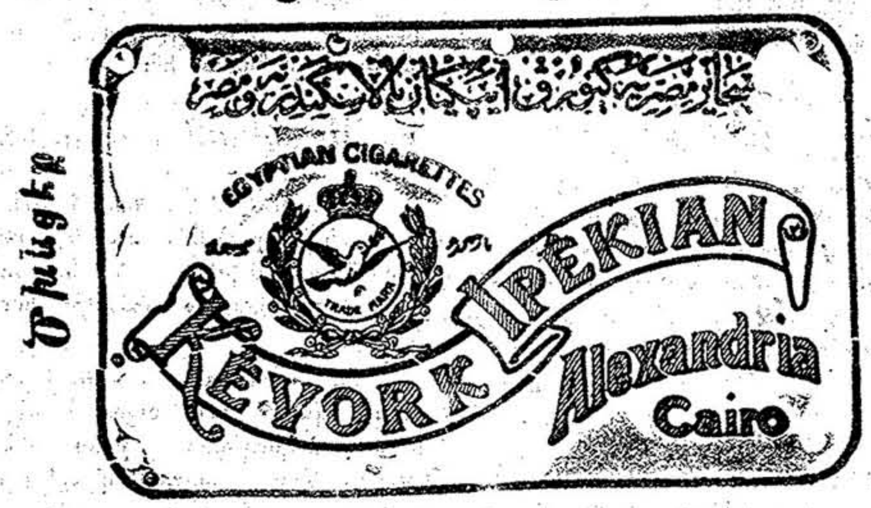
		Բացում	Փակում
ԲԱՄՊԱԿ			
	Մայիս	—.—	—.—
	Յուլիս	52.—	51.40
ԲԱՄՊԱԿԻ ՀՈՒՆՏ			
	Մայիս	— մլ.	—
	Յունիս	1366	1375
	Յուլիս	1375	1390

ԱՐԺԷԹՈՒՂԹ (Պաշտ. Սակարան)

Քրէտի Ֆօնսիէ	1886	Ֆր.	334 75
» »	1903	»	265.—
» »	1911	»	264.50
Բանքի Նաշընալի		»	—.—
[illegible]		»	—.—

ԽՆԱՅՈՂԵԱՆ Տպարան
Մ. ՏԱՃԱՏԵԱՆ
Imp. Economique Alex.

ԳԷՈՐԳ ԻՓԷԿԵԱՆ

ԿԸ ԾԱԽՈՒԻՆ ԱՄԷՆ ՏԵՂ

ՔԱՍՍԱ ՏԻ ՍՔՈՆԹՕ Է ՏԻ ՐԻՍՓԱՐՄԻՕ
CASSA di SCONTO et di RISPARMIO

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ Ֆրանք 9,031,000

Կեդրոնատեղի-Աղեքսանդրիա

Այնկընաւորութիւնը Պանքային վերաբերեալ ամէն տեսակ գործողութիւն կը կատարէ, ինչպէս ընթացիկ հաշիւ, մօ. բնակարանց, զանձում, արժեթուղթի եւ ապրանքի վրայ փոխառութիւն: Եւրոպայի վրայ չանթ ալ կը գնէ եւ կը ծախէ, Լէթըր տը Գրէտի կը բանայ, հեռագրաւ վճարում կ'ատանձնէ Եգիպտոսի եւ Ե. քաղաքի կարեւոր կեդրոններուն վրայ, պահեստ կ'ընդունի արժեթուղթերու եւ այլ շատ պիտոյ, Պօրսայի գործողութիւններ կ'ստանձնէ:

Դրամական ալ ընդունի հետեւեալ տոկոսով.

Յօրինակ հաշիւին 3 կը վճարէ այն պահեստներուն որոնք ուզուած ժամանակ ետ կ'առնուին,

Հարիւրին 3ու կէս տոկոս որ 6 ամիսէն ետ կ'առնուին,

Հարիւրին 4ու կէս տոկոս որ տարին մը կամ աւելի երկար պայմանաժամով ետ կ'առնուին:

Խնայողական տնակ մըն ալ ունի ուր կ'ընդունի քսան դրուշէն մինչեւ քսան հազար դրուշ, տարեկան հարիւրին 3ու կէս տոկոսով:

Ցանկան, դրոց պիտութեան համար խնայողական արկղիկներ կը հաստատէ տուներուն մէջ:

Արկղիկն քը եւ տոկոս գործածութեան մասին տրեալ հրահանգները կ'առաջուին Պանքային:

ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ
CRÉDIT LYONNAIS

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ ԼԻՕՆԻ ՄԷՋ 1863ԻՆ

Դրամագլուխ՝ 250,000,000 Ֆրանք

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ ՓԱՐԻԶ

Ֆրանսայի բոլոր կարեւոր քաղաքներուն մէջ ունի գործակալութիւններ

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԵԱՆ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ

Բեթլեհէմ	Լոնտոն	Պորտօ
Երուսաղէմ	Կ. Պոլիս	Պրիւսէլ
Ժընէվ	Մոսկուա	Օտէսա
Իզմիր	Սմիւռնա	

Մասնաճիւղէ Եգիպտոսի՝ Աղեքսանդրիա, Գահիրէ, Բօր-Սայիտ

ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ կը զբաղի սեղանաւորական ամէն տեսակ գործերով, ինչպէս՝ փոխառութիւն արժէթղթերու վրայ, ընթացիկ հաշիւներու բացում արժէթղթերու զրաւի փոխարէն, փոխգիր եւ չէք, վարկի նամակ (Lettre de Crédit), ինչպէս նաեւ հեռագրական դրամական փոխադրութիւն Եւրոպայի եւ Եգիպտոսի բոլոր քաղաքներուն համար, արժեթղթերու, զոհարեղէններու եւ թանկարժէք իրերու պահեստ, զանձում վաճառականական թուղթերու Եգիպտոսի եւ արտասահմանի մէջ:

Տոկոս 2.50 առ հարիւր տարւան մը եւ աւելի ժամանակի համար:

ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷՆ կը կատարէ նաեւ գնում եւ վաճառում ամէն տեսակ պարգեւատոմս արժեթղթերու, մասնաւորապէս, — Սուէզի, Ցանկատանի Ազգ. Դրամատան, Եգիպտոսի Քրէտի Ֆոնսիէններու, եւ ն., ել ն.,—Կ'առնէ նէ նաեւ շահուած պարգեւներու եւ պարտաթուղթերու գանձումը: Արժէթուղթերու վրայ անոնց արժէքին 50—80 առ հարիւր համեմատութեամբ փոխառութիւն կ'ընէ:

ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷՆ փոխառութիւն կ'ընէ նաեւ ապրանքներու վրայ, ինչպէս բամպակի, բամպակի հունտի, ցորենի, շաքարի, եւլն.: Կ'ընդունի նոյնպէս ապրանքներ ըլլայ պահեստի ձեւով փոխան մնալու՝ ըլլայ իրեն յանձնուած ապրանք՝ տէրերուն հաշուոյն ծախելու համար Եգիպտոսի եւ արտասահմանի մէջ:

ՊԱՆՔՕ ՏԻ ՌՕՄԱ
Banco di Roma

Հաստատեալ 1880ին

Դրամագլուխ, 200,000,000 ֆրանք ամբողջովին վճարեալ

ԸՆԴՀ. ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ — ՀՌՈՄ

Մասնաճիւղեր — Բարիզ, Ճէնովա, Նափոլի, Թուրինօ, Ֆլորէնցա, Աղեքսանդրիա, Կ. Պոլիս, Պարցելոն, Գահիրէ, Մալթա, Ափրիկեան Տրիպոլի

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ

Ալպա	Ֆրօզի Նօնէ	Բինէբօլօ
Ալպանօ Լացիալէ	Ֆէրմօ	Սիէնա
Արէցցօ	Ֆօսանօ	Սուպիաքօ
Ավէցցանօ	Ֆրասքաթի	Թառաքինէ
Բէնդակի	Ֆրօզինօնէ	Թիվօլի
Պրաչչիանօ	Լուքքա	Թօռրէ Աննունձիաթա
Մոնթէ Քաթինի	Մօնտօվի	Վէլլէթրի
Գանէլի	Մօնթալթօ	Վիթէրպօ
Գաստէլ Նուօվօ	Օրվիէթօ	Վիչէնցա
Գօրնէթօ Թարքուինիա	Օրվիէթօ	
Ֆանօ	Փալէսթրինա	

ՊԱՆՔՕ ՏԻ ՌՕՄԱ կ'զբաղի ամէն տեսակ սեղանաւորական գործողութիւններով՝ եւ մանաւանդ արժեթղթերու վրայ ավանս, Իտալիոյ եւ Եգիպտոսի կարեւոր քաղաքներուն վրայ փոխգիր, չէք եւ վարկի նամակներ, հեռագրաւ վճարումներ, Եգիպտոսի եւ Իտալիոյ վրայ պարտամուրհակներու գանձում, պարգեւներու եւ վիճակահանութեան շահուած պարգեւներու գանձում, Իտալիոյ եւ Եգիպտոսի մէջ ...երու գործողութիւն, Արժեթղթերու պահպանութիւն, Ապրանքներու պահպանում եւ ավանսի գործողութիւն:

ՊԱՆՔՕ ՏԻ ՌՕՄԱ կ'ընդունի դրամական աւանդներ, ուզուած ատեն կամ որոշ պայմանաժամով վճարելի:

ՊԱՆՔՕ ՏԻ ՌՕՄԱ տուրքակալներու համար յատուկ մասնաճիւղ մը բացած է Մուսքիի ... ուր ամէն տեսակ սեղանաւորական դիւրութիւններ կ'ընծայուին յաճախորդներուն

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՊԱՇՏՕՆ

Աղեքսանդրիա Աղեքսանդրիա Ե. 3 Ֆրանք Փողոց

0260

Մեծ Գործատունն Ծխախոտի եւ Եգիպտական սիկարէթներու

ԿԱՄՍԱՐԱԿԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ՀԱՅԿԱԶԻԿ-ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ

Համբաւաւոր են իր Ապունիկմա (Ասեղ) Ծխախոտները եւ Սիկարէթները

ՌՕՍԻԱ Ապահովագրական Ընկերութիւն
COMPAGNIE d'ASSURANCES ROSSIA

Հիմնուած 1881ին ի Բեթրոկրատ

Դրամագլուխ՝ ամբողջովին վճարուած	рուպլի	5,000,000
Ետաշխաւորութեան հիմնադրամ	ֆրանք	327,170,000
Ընկերութեան ապահովագրեալներուն վճարուած հատուցումներ եւ դրամագլուխներ	»	1,203,490,000
1914ի շրջանին գանձուած բրիմներ եւ տոկոսներ	»	181,224,900

Ընկերութիւնը յայժ Դոգմատուոր պայմաններով կ'ընդունի կեանքի ապահովագրութիւններ.— Հրդեհի դէմ ապահովագրութիւններ.— Փոխադրութեանց վտանգներուն դէմ ապահովագրութիւններ.— Ամէն տեսակ արկածներու դէմ ապահովագրութիւններ. — Երկաթուղեայ եւ չողենաւով համբորդութեան արկածներուն դէմ ցկեանս ապահովագրութիւններ.— Ապակիներու կոտրելուն դէմ ապահովագրութիւններ:

Ամէն կարգի տեղեկութեանց համար դիմել

Գահիրէ՝ Ընկերութեան Եգիպտոսի, Սուտանի, Կիպրոսի, Սիւրիոյ եւ Պաղեստինի Մասնաճիւղին, Թիւ 7, Ռիւ Ապտ էլ Հագ էլ Սօմպաթի (Բլաս տը լ'Օբէրա), Նամակատուփ Թ. 1042 — Թէլէֆօն Թ. 13-13.

Աղեքսանդրիա՝ Ընկերութեան Գործակալութեան, Mrs. C. M. Salvago et Co., Agents Généraux, 22 Շէրիֆ Փաշա փողոց Նամակատուփ Թ482—Թէլէֆօն Թ10-87.

Եւ Եգիպտոսի գլխաւոր քաղաքներուն՝ ինչպէս նաեւ Սուտանի եւ Կիպրոսի մէջ՝ Ընկերութեան Գործակալութիւններուն

Ամառուան եղանակին առթիւ Աղեքսանդրիա եկող մեր Գահիրէի եւ գիւղերու ընթերցողներուն կը յանձնարարենք

Մեծ Ճաշարան Արեւելեան

Մօհամմէտ Ալի հրապարակ, թիւ 14

ՍԵՓՀԱԿԱՆԱՏԷՐ

Ց. ԿԷՄԷՐԷԿԼԵԱՆ

Տնական համեղ եւ մաքուր կերակուրներ. անթերի սպասարկութիւն. չափաւոր գիներ. կանխավճարներուն համար ճաշիւրին 16 գրոշ. Փորձեցէք եւ պիտի շարունակէք.

ՊԱՆՔ Տ'ՕՐԻԱՆ
Banque d'Orient

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ՝ ամբողջապէս վճարուած Ֆր. 25,000,000

Կեդրոնատեղի ԱԹԷՆՔ

Մասնաճիւղեր՝ Աղեքսանդրիա, Գահիրէ, Սելանիկ-Իզմիր. Գործակալութիւններ՝ Մէթիլէն, Մանսուրա, Սերէզ եւ Զագազիգ. Փոխ-Գործակալութիւններ՝ Գերկիրա, Մանսուրա եւ Սամոս

ՊԱՆՔ Տ'ՕՐԻԱՆ կը կատարէ սեղանաւորական ամէն տեսակ գործողութիւններ

ՊԱՆՔ Տ'ՕՐԻԱՆ կ'ընդունի դրամական աւանդներ, հետեւեալ տոկոսներով.

Հարիւրին	3	ի տես վճարելի	
»	3,50	9 ամիսէն	»
»	4	1 տարիէն	»
»	5	5 տարիէն եւ աւելի վճ.	

Նոյնպէս՝ խնայողութիւնը քաջալերելու համար հաստատած է Փոքր Խնայողութեանց յատուկ ճիւղ մը որ կ'ընդունի Ե. Ղ. 20էն Ե. Ղ. 25,000 տարեկան հարիւրին 4 տոկոսով:

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԵՑԷ՛Ք

ԹՈՐԻՆՕի ARMENIA

Պատկերազարդ ամսաթերթին

որ Իտալիոյ մէջ հայանպաստ պրոպականտին մղում կուտայ անխոնջօրէն։

Բ. տարեշրջանի համար

Բաժնեգինն է՝ 5 Ֆրանք

Կ'արժէ որ մասնաւոր նուիրատուութիւններով ալ աջակցուի այս աղօտուու հրատարակութեան շարունակութեան։

Հասցէ՝ Rédaction de la Revue Armenia, 73, Corso Regina Margherita, 73 TORINO (Italie)

REGENERATEUR DES CHEVEUX «TACHDJIAN»
ՄԱԶԵՐՈՒ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ «ԹԱՇՃԵԱՆ»

Միակ դեղը՝ որ մազի թեփերը կը մաքրէ, թափուածները կը դադրեցնէ, եւ մազերու արմատները զօրացնելով, երկարութիւնը, առողջութիւնը եւ նախկին կ'ուղղէ եւ անոնց կուտայ իրենց բնական գոյնն ու գեղեցկութիւնը։ — Գինն է 3 ֆրանք

BAUME AMÉRICAIN
«ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ» ԲԱԼՍԱՆ

Եգիպտ. Առողջապահական Վարչ. կողմէ վաւերացուած

Այս օգտակար եւ հանրածանօթ դեղը արմատապէս կը բուժէ հին եւ նոր յօդացաւերը, կողացաւը եւ գլխու ու ամէն տեսակ ջղացաւութիւնները եւ կը ծախուի միայն երկու (2) ֆրանքի տնտեսական տուփի մէջ:

Վաճառման կեդրոնատեղի 'New American Pharmacy and Drug-Store

Դիմել նաեւ՝ Mellaui (EGYPTE)

Drogueries F. Galetti et Fils, Alexandrie et Le Caire. Droguerie E. Del-Mar, Le Caire

Pharmacie Constantinople, Khatchadourian Frères, Chareh Mohamed Aly, Le Caire

Pharmacie Nouvelle de Beni-Souef. Pharmacie Anglo-Egyptienne, Minieh.

Pharmacie et Droguerie Khédiviale, Assiout

Ինչպէս նաեւ Եգիպտոսի բոլոր գլխաւոր դեղարաններու

ԴԵՂԱՐԱՆ

ԱԼՊԻՕՆ

Սեփականատէր՝ Գ. ԳՕԴՕՍԵԱՆ

Պաղ Օմար-փաշա (Պաղ-Սիւրա) Նօ. 5

Աղեքսանդրիա

Տօքթ. Ն. Թօփճեան

որ մինչեւ հիմա բժիշկներու միայ կ'այցելէր դեղարանս, ասկէ վերջ առաւօտներն ալ հիւանդներ պիտի ընդունի, որով բժիշկներուն ժամերը կարգադրուած են հետեւեալ կերպով.

Առաւօտ	Տքթ. Ն. Թօփճեան	8-9
Կէսօրին	Տքթ. Ն. Գրլըճեան	12-1
Իրիկունը	Տքթ. Ն. Թօփճեան	6.30-8

Դեղարան Ալպիօն՝ հայթայթիչն է Հայ. Ցառաջդիմական Ընկ. Ընկերակցութեան եւ Աղքատախնամ Ընկ. կոթուղիկէ Հայոց։

Դեղարան Ալպիօնի մէջ կը կատարուի մէզի (urine) քննութիւն մասնակի եւ ամբողջական։

Մեր սկզբունքն է՝

Դեղերու բարեխղճութիւն, մաքրութիւն Չափաւոր գին

ՑԱՃԱԽԵՑԷՔ

ԱԼՊԻՕՆ Հայկական Դեղարանը եւ գոհ պիտի մնաք ամէն կերպով:

ԿԱՐԴԱԼ

ԱԶԴ

ՕՐԱԹԵՐԹԸ

Պաշտօնաթերթ Հ. Ս. Ռ. Կուսակցութեան Ամերիկայի Շրջանակին

Բաժնեգին Ամերիկայի համար տարեկան 10 Ֆր., վեցամսեայ 10 Ֆր.

Դիմել The Azk Publishing Co, 789, Washington St. Boston, Mass. U. S. A.

Գահիրէի մէջ «Ազդ»ը ձեռք կը ծախուի Տիար Ե. Գաստաբեանի մօտ, 21 Պուլաքեան փողոց։

THE NEW ARMENIA

ԱՆԳԼԻԵՐԷՆ ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ԿԻՍԱՄՍԵԱՅ

Եթէ Եւրոպայէք ու Ամերիկայէք քաղ ամերիկեան ծանօթներ ունիք՝ հայ ազգին պատմութեան, անոնց զմեզ սոսկ զբաղմունքներու եւ արգահատելի ժողովուրդ մը պիտի չի նկատէին.

Պէտք է ծանօթացնէին ծանօթներուն հայութիւնը, անոր ապրումներն ու ատենադրանքը, որոնք օտարները կարենան բաղդատելու նկատողութեան։

«Ծառայել Հայաստանի, ծառայել է քաղաքակրթութեան։»

«Թէ Նիւ Արմէնիա»ն, անոր յաջողակօրէն կը կատարէ Հայը ծանօթացնելու այս անյետաձգելի եւ կենսական պարտականութիւնը։

Օգտակար ծառայութիւն մըն է նուիրել «Թէ Նիւ Արմէնիա»ն Ամերիկայի համալսարաններուն, գոլէճներուն, Y. M. C. A.ներուն, հանրային գրադարաններուն, ազդեցիկ օրաթերթերուն եւ քաղաքական, պետական ու եկեղեցական կարեւոր անձնաւորութեանց։

Տարեկան բաժնեգին (կանխիկ) Ամերիկայի համար 2 տոլար, Արտասահմանի համար 2.50 տոլար։

Հասցէ՝ The New Armenia 949, Broadway, New-York.

ՄԻՆԱՍԵԱՆՑ ՏՊԱՐԱՆ

Շէրիֆ Փաշա Փողոց թիւ 16

Սեփականատէր՝ Մ. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

Կ'ստանձնէ ամէն տեսակ տպարանական գործերու պատրաստութիւնը, Գիրք, Տետրակ, Հաշուեցուցակ, Նամակագլուխ, Այցետոմս եւլն. չափաւոր գիներով:

Ցանձնարարութիւնք կը կատարուին խղճմտօրէն: